

Nehemia verdedigt de armen

ds. J.E. de Groot

Nehemia 5

Schriftlezingen: Nehemia 5 en Handelingen 6: 1-7

Liederen: Psalm 72, 146, lofzang van Maria

Inleiding

Nehemia is een groot man. Hij bidt voor Jeruzalem dat in puin ligt (hoofdstuk 1), hij vraagt de Perzische koning toestemming om naar zijn land te mogen gaan (hoofdstuk 2), hij schakelt veel mensen in om samen de stad te herbouwen (hoofdstuk 3), hij verdedigt zich tegen spot en aanvallen van de vijand (hoofdstuk 4). Nu zijn er interne problemen (hoofdstuk 5). Binnen het eigen volk zijn er conflicten. Concreet gaat het om de verhouding rijk en arm.

Context

Nehemia leefde eerst in ballingschap, in Perzië. Hij was daar schenker van de koning. In het jaar 445 vóór Christus krijgt hij verlof van koning Artahsasta om naar Jeruzalem te gaan. Ezra is al eerder teruggekeerd, in het jaar 458 vóór Christus. Nehemia heeft een groot geloof: "De God van de hemel zal het ons doen gelukken, en wij, zijn knechten zullen ons gereed maken en bouwen", 2:20. Dat geloof wordt wel op de proef gesteld, want er is veel verzet. Maar gelukkig: Nehemia krijgt de kracht om de problemen aan de orde te stellen en ze ook op te lossen!

Exegese

Bijzonder dat eerst velen meehelpten bij de wederopbouw van de stad (hoofdstuk 3). Er waren veel vrijwilligers. Maar op een bepaald moment is er voor de kleine boeren geen eten meer. Want ze kunnen niet naar hun akkers om die te bewerken. Wat nu? Er is honger. Er is voedseltekort. Vooral de vrouwen, de moeders beginnen te roepen (vers 1). Want wat moeten ze hun kinderen te eten geven?

De rijken wilden hen wel geld lenen om koren te kopen. De armen moesten daar echter wel rente over betalen, of hun akker of wijngaard of huis als onderpand aan de schuldeiser geven (vers 3). Verder vroeg de Perzische koning ook nog belasting van de armen (vers 4). In uiterste nood moesten de kinderen worden afgestaan aan de rijken, voor kinderarbeid of bij de meisjes: voor kinderprostitutie (vers 5). Vreselijk!

En dát binnen Israël! Binnen het eigen volk! Volgens de wetten van Mozes (Leviticus 25 en Deuteronomium 15) mocht er helemaal geen kloof zijn tussen arm en rijk!

Later, in het Nieuwe Testament, in Handelingen 6, is er een soortgelijk conflict: bepaalde mensen (weduwen) worden verwaarloosd. Men ziet hun concrete nood niet.

Hier moet Nehemia (de leider!) optreden. Hij doet verschillende dingen (vers 6 en volgende): Hij stapt op de rijken af, hij verwijt ze hun oneerlijkheid en hebzucht. Vervolgens belegt hij een grote vergadering, om plenair de zaken aan de orde te stellen (vers 7). Hij zegt: "We zijn een bevrijd volk. Waarom dan nu wéér knechting en onderdrukking?" De rijken zijn het eens met Nehemia, ze zwijgen (vers 8 slot)!

Nehemia doet dan het voorstel om de armen de schulden kwijt te schelden (vers 11). Hiermee gaan de rijken akkoord. Nehemia geeft het voorbeeld: hij hoeft zelf ook niets terug te hebben van wat hij heeft uitgeleend (vers 10). Hierop zweert men zelfs dat men het voorstel van Nehemia in praktijk zal brengen (vers 12). God is Getuige! De samenkomst eindigt met een lofzang (vers 13): ze prijzen de Here. God wordt grootgemaakt! Zo wordt de kloof tussen rijk en arm gedicht. Zo worden de spanningen opgelost!

In de verzen 14 tot 19 lezen we hoe royaal en diaconaal Nehemia zelf was. Hij was stadhouder, hij had van de mensen een bijdrage voor zichzelf kunnen vragen, zoals vorige

machthebbers deden, maar hij deed dat niet (vers 14 en 15). Waarom niet? Vanwege de vreze Gods! Wie God vreest, zal de ander ontzien!

Verder hield Nehemia bij hem thuis maaltijden. Wel honderd vijftig mensen zaten er soms aan zijn tafel. Onder hen waren ook niet-Joden, "heidenen" (vers 17). Heel veel gerechten kwamen er op tafel (vers 18). En Nehemia betaalde alles zelf!

Aanwijzingen voor de prediking

1. In Nederland zijn er kloven tussen rijk en arm. Maar zeker ook in de Derde Wereld landen. Ook ervaren veel mensen armoede door gebrek aan contact en vriendschap.
2. De situatie kan ten hemel schreiend zijn, zodat mensen gaan roepen. Vooral de moeders zijn wanhopig als ze geen eten hebben voor hun kroost. Dan roepen ze tot de rijken om hulp. Vaak roepen ze ook tot God: "Hoor toch, help toch"!
3. Noodsituaties oplossen is moeilijk, zowel in de christelijke gemeente als in de samenleving. Toch zijn er leiders, wijze mensen als Nehemia. Deze mensen krijgen inzicht en doortastendheid van God Zelf. Het is de Geest Die hen inspireert. Zij komen op voor het recht in de gemeente en het recht op aarde. Zij zijn sociaal bewogen.
4. Voor dit leiderschap is de "vreze van God" belangrijk. In vers 9 en in vers 15 gaat het om de wandel in de vreze van God. Juist ook voor het diaconaat is dit een kernzaak!
5. Nehemia geeft het goede voorbeeld. Hij scheldt schulden kwijt (vers 10), hij nodigt anderen uit (vers 17). Hij is gastvrij. We mogen zelf het voorbeeld geven. Goed voorbeeld doet goed volgen.
6. Nehemia doet hier denken aan de koning van Psalm 72, die de Koning der armen is. Hij hoort het noodgeschrei. Hij is met koninklijk erbarmen hun eenzaamheid nabij!
7. Nehemia doet hier denken aan Jezus. Hij komt niet alleen op voor het recht, Hij helpt ook de mensen in nood. Hij vermenigvuldigt de broden om hongerigen te voeden.
8. Bij het Heilig Avondmaal geldt het in het bijzonder: "Deze ontvangt de zondaren en eet met hen", Lukas 15:2.
9. Door de dood en de opstanding van Christus is er leven en overvloed! Allen die honger naar de gerechtigheid, worden bij Hem verzadigd.
10. Eens zal er geen honger meer zijn. Op de nieuwe aarde is er gerechtigheid en vrede. Iets daarvan zien we al in Nehemia 5, als er een einde komt aan de corruptie en als de lofprijzing klinkt (vers 13).

Literatuur

Walter Lüthi: "De bouwlieden Gods".

Ds. J.H. Velema: "Biddend bouwen".

Drs. J.E.de Groot: "Ezra en Nehemia, leiders van de wederopbouw".